

Praxis Avrea Qvotidianarvm Rervm Ecclesiastici Fori

In qua Variæ Iuridicæ Resolutiones ex approbatis traditionibus Doctorum,
atque diuersorum Tribunalium, præsertim Rotæ Romanæ, Decisionibus,
excerptæ, continentur; Opvs Qvatvor Partibvs Distinctvm

Continens Tertiam, & Quartam Partem: Quibus, hac nostra editione ab
innumeris mendis repurgata ...

Riccio, Giovanni Luigi

Venetiis, M.DC.LXXIV.

Praxis Rescriptorvm.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98599](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98599)

- 8 tudo, quod Archipresbyter interfit conuiuijs nuptiarum, quia text. in cap. Presbyter, distinctione, trigesimaquarta, prohibet presbyteros Diaconos subdiaconos interesse conuiuijs nuptiarum, ne propter turpia Cantica, & obscenos motus corporum oculi, & aures ministrorum sacrorum polluantur, sed dicit ibi Archidiaconus, quod cessante causa prohibitionis non videtur eis prohiberi, unde dicit, quod possunt interesse, & ibi comedere si sint in loco priuato, & segregato a strepitu, & ludis, valet igitur
- 9 talis consuetudo seruata tali modestia maxime, quia praesentia Parochi solet potius deuotionem, honestatem, & timorem reuerentialem Patris spiritualis secum praeferre. Item valet consuetudo quod parochus vendat panem benedicendum Parochianis. Bertrand. conf. 64. p. 2. absque tamen scandalo.

RESOLVT. CCCLXXV.

- 1 In quaestis solus Praelatus notare non potest Ecclesia.
- 2 Rectores hospitalis, seu confraternitatis retinent totam potestatem collegij in concernentibus utilitatem, non delictum.
- 3 Monitio requiritur, quando aliquid debet fieri singulis annis, & dies non est expressa.
- 4 Mora purgatur, quando aliquid debetur singulis annis, & non est appositum tempus certa diei.

De legato facto Ecclesiae pro celebratione anniuersarij singulis annis cum pacto resolutio, quod in casu negligentiae transeat ad aliam Ecclesiam, quae requiratur, ut resolutio fiat.

Elegantem Felynus hanc quaestionem tractat. in consilio trigesimo quarto, ubi dicit tria requiri, ut committatur poena; primum, ut debeat concurrere negligentia praelati, & capituli, ita Abb. Anton. in capitulo verum de conditionibus appositis idem Antonius in capitulo final. de donationibus, quia

1 in quaestis solus Praelatus non potest nocere Ecclesiae, gloss. in capitulo primo, 17. quaestione sexta,

2 & in regula delictum de regulis iuris in sexto, quod ampliat Felyn. in dicto consilio trigesimo quarto, procedere etiam in gubernatoribus hospitalis cui est factum tale legatum, neque obstat, quod tota potestas collegij, seu confraternitatis hospitalis videatur residere apud gubernatores gloss. ordinari in rubric. quae sit longa consuetudo, & in lege sed in hac lege, §. qui manumittitur ff. de in ius vocando, id enim procedit in his, quae concernunt utilitatem collegij, non delictum, quia in generali mandato non venit potestas delinquendi, lege prima, ff. de magistrat. conuen. & nisi delictum fiat congregato consilio, vel saltem ratificetur, ut plenè per Angelum, consilio 163. Attamen circa hoc dictum Felyn. videtur aduertendum, quod ad hoc, ut dicatur solus Praelatus negligere, requiritur protestatio capituli contra Praelatum, alias ipsum quoque delinquit negligendo, satis est enim, quod testator dixerit, quod in casu negligentiae anniuersarij, vel alterius rei legatum transferatur, facit quod licet vniuersitas non dicatur delinquere, nisi communicato consilio gloss. in lege sicut §. quoniam, ff. quod cuiusque vniuersitatis nom. cap. dilectus, de Simonia, tamen id procedit in delicto, quando consistit in faciendo secus in omittendo iuxta Salycet. in lege prima, Cod. de feditiosis, qui allegat l. iubemus nullam, C. de sacrosanct. Ecclesijs, quem refert, & sequitur idem Felynus in dicto capitulo dilectus, quod est valde notandum, nam cum testator dixerit, & cum non fiat transferatur, non faciendo omnes delinquant, nisi protestentur.

Alof. Ricc. Praxis. Pars III.

- 3 Secundo requiritur monitio, quando dicitur, quod aliquid fiat singulis annis, & non exprimitur dies, ita tradit idem Fel. per gloss. notab. in Clement. quia contingit in verb. annis singulis, quae dicit, ubi sunt talia verba sufficit paratum esse, quando requiritur, maxime cum non dicatur die tali, allegat etiam Bartol. in l. prima, ff. de penu legata, & tanto magis si adfuit probabilis causa intermissionis, ut si tempore testamenti aderant in Ecclesia regulares postea clerici saeculares.

Hoc autem secundum requisitum, quod ponit Felynus est valde dubium, cum iam adit poena imposita a testatore, quo casu quamuis Innocent. voluerit in capitulo extirpare, §. qui verò de praebendis, quod ubi apponitur poena negatiue non committitur, nisi praecedat monitio, secus si affirmatiue, tamen contra Innocent. tenet Abb. in dicto §. qui verò post gloss. notabilem in lege 1. ff. de his quibus, ut indignis de qua facit tex. Bartol. in leg. in cognitione, ff. ad Syllanum, quae concludit, quod poena apposta non vendicanti mortem defuncti, pro facto est infligenda, quod habuit quis facultatem vindicandi, & non vindicauit, idem tenet Bald. in lege prima, ff. de his, quibus, ut indignis, multo magis id debet procedere, quando adest negligentia in non refrigerando animam testatoris, quae fortè cruciatur in purgatorio.

Tertio declarat Felynus, quando rectores Ecclesiae purgaunt moram offerentes pecuniam pro anniuersario non facto adimplendo, & obtulerunt se paratos continuare omni anno, quia ubi est apposta poena, & tempus non certa diei, sed annuam potest mora purgari, ex notabili doctrina Bartoli in dicta lege 1. ff. de penu legata. Imol. in l. si insulam, ff. de verbor. obligat. Paul. de Castro, consil. vigesimo, consuluit in fauorem heredis, qui tenebatur ex testamento singulis annis facere certum quid sub poena priuationis, quod potuerit moram purgare, & dicit Felynus usque ad litem contestationem, concludo igitur in hac quaestione, quod Ecclesia sit diligens in adimplendo.

PRAXIS RESCRIPTORVM.

RESOLVT. CCCLXXVI.

- 1 Rescriptum in dubio est interpretandum secundum ius commune.
- 2 Principis intentio talis praesumitur, qualis esse debet.
- 3 Non dicitur posse, quod inhoneste possumus.
- 4 Princeps debet agere cum subditis, non secus, ac cum filijs.
- 5 Potius dicitur rex circumuentus, quam primam confessionem reuocasse.
- 6 Verba rescripti debent reduci ad ius commune, licet natura verborum non patitur.
- 7 Verba rescripti debent impropriari, ut ad ius commune reducatur, & ius tertio non auferatur.
- 8 Clausula rescripti recipiunt interpretationem, quam ius commune recipit.
- 9 Rescriptum est illud, quod ad obseruantiam iuris communis rescribitur.
- 10 Rescriptum contra ius non valet, nisi sit facta mentio iuris.
- 11 Clausula sequens determinat praecedentia.

Rescriptum dubium, & ambiguum qualiter interpretandum.

- R**escriptum regulariter in dubio interpretandum est secundum ius commune, ex quo intentio Principis talis esse praesumitur, qualis est legis

Q 2 scripta;

scripta, & rationis naturalis. Bald. in cap. 1. col. 1. sub numero 3. apud quem, vel quos controu. deb. deci. & ibidem tradit, quod privilegia Principis possunt, per legis rationes infringi, & iuari per multa iura, quae allegat, & Principis intentio talis praesumitur, qualis esse debet, idem Bald. in l. ex facto ff. de vulg. & eius rescripta debent intelligi ita, quod nemini faciant iniuriam Bald. in eadem leg. ex facto, & in l. nec auus per illum text. C. de emancip. liber. & sicut Princeps non potest aliquid velle, quod iniustum, & iniquum sit Paris. numero 68. & num. 242. libro quarto, quia non habet potestatem aliquid agendi cum peccato. Andreas notter in capitulo primo, §. final. columna penult. de cap. qui Cur. vendit. in capitulo Imperialem in principio, columna 6. & in §. penultim. in addit. columna prima, & versiculo vectigalia, columna final. Non enim posse dicimur, quod cum inhonestate, vel cum peccato possumus, capitulo faciat 22. quaestione prima, l. filius, ff. de condit. instit. cap. Dominus de controuers. inuestit. l. nepos. Proculo, ff. de rerum signific. & ibi latissime Rebuff. qui multa collegit, pagina 667. & Crauetta conf. 268. numero primo, allegans multa iura; sic etiam non praesumitur aliud velle, quam quod iustitia sit conueniens, & aequitati. Ias. in leg. iustitia, columna secunda, ff. de iustit. & iur. & dict. l. ex facto, numero quinto. Bal. in l. Aemilius, columna vltima, ff. de minoribus Dec. consil. 94. n. septimo Crauetta, consil. 9. numero trigesimo septimo, quod Princeps debet agere cum subditis non secus ac cum filiis, & nepotibus per text. vbi notat Ias. in l. si quis filium C. de inoffic. testament. & iterum idem Crauetta consil. 241. numero 8., inde dicimus

5 potius regem circumuentum fuisse quam primam concessionem renouasse, solet allegari consil. Bald. 279. volumine 3. quae praesumptio excludit probationem in contrarium Curt. Iun. consil. 170. num. 43. & consil. 142. num. 7. Crauetta consil. 143. numero decimo, Dec. consil. 292. columna vltim. vers. & ad confirmationem praedictorum Rim. Iun. consil. 13. numero vigesimo septimo, libro primo, Bofs. de Principe numero vigesimo, Minfingierius singul. obseruat. cent. 3. obseru. 60. & Anna pater alleg. 50. numero 17. & 18. vol. 1.

Probatum etiam, quia de natura rescripti est quod fiat iustitia §. falso. C. de diuers. rescript. l. rescript. C. de precib. Imper. offer. Bartol. in l. fin. ff. de constitut. princip. & verba rescripti debent reduci ad ius commune, licet natura verborum non patiarur, glossa in capitulo paratus, in versicul. si verba 23. quaestione prima, Panormitan. in capitulo causam quae, numero primo, de rescriptis, & ibi addentes Rom. consil. 334. numero secundo, allegat text. in cap. super eo de officio delegat. dicitque rescripti verba esse improprianda, si impropriari oporteat, vt ad ius commune reducatur, & ius 3. non auferatur, sequitur Ruin. consil. 123. numero decimo secundo, libro tertio, Loffred. consil. trigesimo nono, numero vigesimo quinto, Gomez. in regul. de iure quaesito non toll. quaestione prima, numero quarto, quos allegat Mandos. in addit. ad Roma. Anton. de Pretis in tractat. de iurif. Episcop. def. capitulo octauo, numero decimo tertio, etiam si essent in fauorem pie causae ne alteri praedictum fiat Gul. Redoan. in tractat. de spolijs, quaestione prima, numero decimo secundo, & procedit etiam si rescriptum nihi operaretur Anchar. consilio 353. quem refert, & sequitur Rubens consilio 167. numero 3. versicul. stante igitur. Gomez. loco iam citato, qui etiam alios referunt Crauetta consil. 412. numero primo, & consil. 390. numero decimo quinto, vbi numero 14. inquit, rescriptum esse interpretandum secundum ius, ne ius alterius

etiam minimum minuat, etiam si rescripti verba aliud sentire videantur allegat Calder. consil. secundo, titul. de rescript. & idem tradit consil. 412. numero quarto, & quod rescripta sint intelligenda secundum ius tradit etiam Guid. Papa in tractat. de rescript. numero trigesimo secundo, & clausula appositae in rescripto, recipiunt omnes interpretationes, quas recipit ius commune in tali materia Gemin. in cap. licet canon. §. final. num. 4. versic. nota bene istud dictum de elect. in 6. & Dec. consil. 209. numero 5. & 6. rescriptum enim proprie est id, quod scribitur ad obseruantiam iuris. Bald. in dict. leg. falso cum alijs per Ripam in rub. extra de rescriptis numero 10. qui proinde numero decimo primo, inquit, quod ex hac ratione oritur, vt rescripta sint modici praedicti post Bald. in l. 1. C. de diuers. rescriptis, quem ipse 10 refert, & propterea rescriptum contra ius non valet, nisi sit facta mentio iuris, gloss. in cap. primo, in versic. noscatur de constit. in 6. & illud rescriptum, quod deuiat a tramite iustitiae non debet delegatus adimplere l. rescripta C. si contra ius. cap. rescripta 25. quaestione secunda, Ripa in cap. si quando numero decimo sexto, de rescriptis, & rescripta interpretantur salua iustitia, & saluo iure tertij, l. 2. §. si quis a principe ff. ne quid in loco publico, cum simil. Specul. tit. de Salet §. primo, numero septimo, gloss. in cap. cum dicat, vers. aliorum de Eccles. edif. Nec Princeps vult rescripto causas iam finitas reuocare, Specul. tit. de except. §. tertio, versicul. rursus, numero 43. & ipsius rescripti intellectus etiam per reuolutionem clausularum debet reduci ad ius commune, vt ipsum non ledat. Anton. de Butr. in capitulo causam, quae de rescriptis. Hostien. in cap. qualiter, & quando de accusat. & Panormitan. in dict. capitulo causam, quae ante numero secundo, & magis ad casum nostrum, quod rescriptum sit stricte interpretandum Bartol. in l. final. numero tertio, ff. de constitut. princip. allegat text. in dicto cap. causam, quae Berous in capitulo super literis in repet. numero septimo, de rescriptis in capitulo primo, numero vigesimo octauo, de offic. deleg. & in capitulo item cum quis numero vigesimo secundo, de relit. spoliat. Vant. in tract. nullitat. versicul. hucusque numero 64. Mandos. in tract. de inhibit. quaestio. 68. numero 3. Alber. de statutis quaestio. 9. numero 38. Bursatus consilio 73. numero 6. libro primo, & Canal. qui multos cumulat decisio. Fiuizan. 21. numero 27. par. prima Bald. in dicta lege fin. colum. 2. qui in versicul. rescripta vero in specie inquit, quod mandatum exequutorium est stricte interpretandum, & magis ad rem, quod illa clausula, quod fiat iustitia operatur etiam respectu exequutionis, si est facienda vel ne, pendere a fortiori text. in dict. cap. causam quae, vbi sit transpositio clausulae in alio loco posita ad hoc vt rescriptum bonam sumat interpretationem: neque in ordine scripturae summus Pontifex negotium 11 facit, & proinde ibi clausula sequens determinat praecedentia, ad quod glossa ibidem multa iura allegat, & de rescripto in materia, multa nouissime congest Mexia Hisp. super pragmatice panis, conclul. 5. num. 142. fol. 93.

RESOLVT. CCCLXXVII.

- 1 Datur ius in re, & ius ad rem.
- 2 Ius in re difficilius tollitur in beneficijs, quam ius ad rem.
- 3 Per acceptationem beneficij acquiritur ius in re.
- 4 Electio tribuit ius ad rem.
- 5 Donatio facta absenti potest renouari ante acceptationem.
- 6 Publicato scrutinio electio est irrenouabilis.

An ex sola signatura rescripti gratiosi acquiratur ius in re beneficiato ante collationem.

PRO dilucidatione articuli suppono in iure reperiri duos terminos, nempe ius in re, & ius ad rem, & quia multoties, beneficiarius acquirit ius in re in beneficio, vt latissime profequitur Nicol. Garz. par. 4. de benefic. cap. 2. & multoties acquirit ius ad rem, vt latè profequitur eadem par. 4. cap. 3. toto, ideo prius explicandi sunt hi duo termini vt postea pateat, quando beneficiarius acquirit ius in re, vel ad rem in ipso beneficio.

Ius in re est ius quæsitum, & consolidatum, & ad id, quod mihi competit iure domini, vel quasi, & sic de alijs, & in his dicor habere ius in re; ius ad rem, est ius acquirendum, seu quæsitum, sed nondum mihi consolidatum, vt docent omnes Port. Calder. Tusch. in verb. ius in re. concl. 626. tota, & hoc est notum omnibus iuristis.

Datur etiam ius quoddam conditionale, quod nec dicitur in re, nec ad rem, sed potius quoddam ius longeuum ad rem, dum purificabitur conditio, & dici solet ius agite tribuens facultatem implorandi officij iudicis, Gemin. conf. 107. in fin. verfi. non obstat, Tusch. concl. 626. numer. 10. & conclus. 628. num. 2. & alij plures.

2 Differunt, quia ius in re difficilius tollitur, etiam in beneficijs, quam ius ad rem, hoc enim tollitur sine citatione partis, sine alio requisito ex solo actu contrario, & sic de alijs, vt post Anchor. Crauer. & alios profequitur Tusch. dicta conclus. 626. numero 3. cum seq. Nicol. Garz. dicta parte quarta de benefic. cap. 2. & 3.

His explicatis deueniendum est ad responsiones, prima igitur responsio habetur in cap. si tibi absenti de præb. in 6. vbi Domin. num. 2. Franc. num. 3. Dynus, Rebuff. Mandol. Couar. Flamin. Parif. Molin. & alij, quas probat Garz. dicta par. 4. cap. 4. num. 1. cum seq. Vafq. cap. 4. de benefic. 4. dub. 1. num. 237. cum seq. itaque est certum, quod per collationem beneficiij, & acceptationem factam per eum, cui confertur, acquiritur per eum dominium beneficiij, seu ius in re ad beneficium, hoc enim expresse decernitur in d.c. si tibi absenti, quamuis non habeat possessionem beneficiij, quia in spiritualibus sola collatio, & acceptatio collationis tribuit ius in re acceptanti, quod etiam notat post alios Tusch. in verb. ius in re, conclusio 627.

Hoc idem procedit per institutionem presentantis confrontationem, seu cognitionem electi, & admissionem postulationis, vt post alios probant Abb. in cap. quod autem de iur. patronat. Staphil. Lambert. Rebuff. & alij, quos sequitur Garz. dicto capitulo 2. num. 3.

4 Si verò solum canonicè facta esset electio, siue collatio in persona etiam absente, & ignorante, valeret electio, siue collatio, & tribueret electo ius ad rem, adeo vt Episcopus, vel alij electores non possent reuocare dictam electionem, siue collationem, etiam ante acceptationem electi, ita decernitur in dicto cap. si tibi absenti. Couar. & alij, quos probat Vafq. dicto dub. 1. numero 238. cum seq. latissime post alios Garz. dicta par. 4. de beneficijs, capitul. 3. toto, vbi profequitur alios modos, quibus beneficiarius acquirit ius ad rem per electionem, vel presentationem, quæ omitto, non enim omnia referenda sunt.

5 Nec virget; quod donatio facta absenti potest reuocari ante donatarij acceptationem, vt potest alios Molfes. probauit, tom. 1. ad consuet. Neapol. p. 4. tit. de renunciatione circa finem, & probat etiam Vafquez n. 238. si quidem dupliciter respondetur, primo

Aloys. lucc. Praxis, Pars I II.

multos tenere contrarium, etiam in donatione, quos d. quæst. 1. tam in primo, quam in secundo volum. recensuit. Idem Molfes.

Secundo; supposita contraria opinione pro vera est ratio diuersitatis inter vtrumque casum, vt post Couar. & alios bene notat Vafq. d. dub. 1. n. 234. Nam donatio est libera, & fit ab eo, qui donare non tenetur, ac de proprijs eius bonis donat, itaque non transfert dominium suarum rerum in alium, nisi sequuta acceptatione donatarij, & quia sicut liber est donatarius nolle acceptare donationem, ita est liber donans, illam reuocare ante acceptationem donatarij, quia nascitur mutua conuentio, & obligatio post acceptationem, & non prius.

Hoc autem non procedit in collatione beneficiij, si quidem conferens beneficium alteri, non donat illi, neque conuentione, aut aliquo contractu confert illi beneficium, se obligans illi, sed quia a Christo domino fuit ex officio commissa collatio Summo Pontifici ad beneficia Ecclesiastica, & a Summo Pontifice est commissa Episcopis, ideo eo ipso, quod Episcopus semel elegit ad beneficium functus est officio suo, si canonica fuerit electio, nec potest retrocedere a collatione, donec electus deliberauerit, an velit collationem, vel electionem acceptare, & sic electio fortita fuerit effectum suum, igitur collatio siue electio, publicato Scrutinio, est irrenuocabilis ex parte electorum, & per illam queritur electio ius ad rem, quia si velit potest acceptare beneficium si nolit, respuet illud.

Ad plura inferunt Vafq. d. dub. 1. num. 240. cum tribus seq. sic etiam Garz. d.c. 3. a num. 38. cum seq. quæ omitto, nam forum exteriorem concernunt, nempe, vt per hoc ius quæsitum electo sit locus omnium regularum loquentium de iure ad rem, sic etiā clausula, dummodo non sit alteri ius quæ sit uni, & sic de alijs, vt per eos.

R E S O L V T. CCCLXXXVIII.

- 1 *Is, qui presentatur, debet exhiberi sensibus corporeis Prælati.*
- 2 *Patronus potest presentare per literas, vel per Nuncium.*
- 3 *Admissio respicit principaliter ius personæ presentantis.*
- 4 *Non obstante admissione, potest Prælati inquirere de idoneitate presentati.*
- 5 *Forma capituli finalis de electione lib. 6. seruanda est non solum in electione, sed etiam in presentatione, sed non est de essentia.*
- 6 *Institutio respicit principaliter personam presentati.*
- 7 *Presentatio, & admissio non aant, nisi ius ad rem.*

Præsentatio qualiter ab institutione, & admissione discrepat.

IN cuiusdam dubij resolutione dixi, quod tres sunt principales termini in materia beneficij Iuris patronatus, videlicet presentatio, admissio, & institutio, quæ differunt, quia presentatio est actus patroni, debet esse personalis ex parte presentantis, qui debet esse præsens sensibus Prælati, vel sui Vicarij, cui fit presentatio iuxta glos. in Clem. dudum, ac deinde in verfi. presentari, & ibi Cardin. de sepul. Imol. in cap. ea noscitur not. 3. & ibi Abb. not. 2. de his, quæ fiunt a Præl. sine consen. cap. Maria. Soc. in tract. de citat. art. 3. num. 9. Roc. Curt. de iurepat. in princ. quæstione 3. Patronus autem potest presentare per literas, vel etiam per nuncium, si Prælati velit ei credere, vt ibi not. Admissio autem est, quando presentatus habetur pro rectè presentato, super quo est not. quod quamuis admissio respiciat

Q 3 idonei-

idoneitatem presentati, vt sentit tex. in cap. vnic. de iustit. lib. 6. Tamen etiam principaliter respicit ius, 3 quasi possessionem, potestatem, & personam presentantis, quia non obstante admissione potest, & debet praelatus antequam instituat inquirere de capacitate, & idoneitate presentati, & si non sint alij ius praelatantes iux. formam cap. fin. de elect. lib. 6. quae 5 nedum in electione, sed etiam presentatione seruanda est, secundum glos. 1. ibi quam sequitur ibi Anchar. Gem. Franch. & Lap. de Castell. allegat. 8. vbi dicit ita seruari in pract. Abb. Dec. in l. postquam de elect. colum. 2. Nicol. Euerard. in locis legal. in loco a ratione, legislargia, vel ampla, colum. 24. Aduerte tamen, quod opinio dic. glos. 1. quantumuis communiter approbata non est de iure vera, quia forma d. cap. fin. de elect. in 6. loquens in electione, cum sit poenalis, non debet extendi ad presentationem, vt recte loquitur Aegid. Bellam. decis. 620. & sic concludo, quod praelatus non tenetur seruare formam dict. cap. fin. potest tamen, & honeste facit, si non habet presentatum sufficienter notum inquirere, antequam instituat, non enim debet repente manum imponere, quod prohibet Apost. 1. ad Timot. 5. & habetur 78. dist. quid est in cap. cum nobis de elect. 6 institutio autem principaliter concernit personam, presentati, tanquam approbatam, & acceptatam, & solum per eum confertur titulus, & ius in re. Presentatio autem, & admissio non conferunt nisi ius ad rem, si presentatus non reperitur minus idoneus, vt not. doct. in d. c. vnic. de instit. lib. 6. Adde quod inter refutationem presentationis, vel presentati, & eius admissionem est dare medium, videlicet quando praelatus admitteret nudum actum presentationis, aliter non approbando, nec reprobando, donec super hoc deliberauerit.

RESOLVT. CCCLXXIX.

Verba rescriptorum sunt triplicis generis, videlicet narrativa, assertiua, & dispositiua.

- 2 *Verba narrativa rescripti non probant.*
- 3 *Si Papa in rescripto narret exemptiones, non ob id probatur exemptio.*
- 4 *Si Papa narrat aliquem esse suum familiarem, probatur familiaritas si intentio Papa in eis fundatur.*
- 5 *Verba narrativa Papae probant, si super eis fundatur sua intentio.*
- 6 *Verba priuilegij eximentis Ecclesiam cum alijs Ecclesijs sibi subiectis intelliguntur conditionaliter, id est si spectabunt ad dominium dictae Ecclesiae.*
- 7 *Si Papa concedit praeposituram tanquam primam dignitatem, non ob id probata est prima dignitas.*
- 8 *Verba dicuntur relata propter se, quando relatio est necessaria ad id, quod agitur.*
- 9 *Dicuntur verba emissa propter se, quando non respiciunt alium finem.*
- 10 *Quando enunciatio dirigitur ad aliud, tunc est dictum, & non dispositum.*
- 11 *Enunciatiua non probat vnionem.*
- 12 *Ad hoc vt res dicatur de mensa, requiritur vt praelatus expresse hoc declaret.*

Verba rescriptorum quoduplicis sint generis, & an probent.

- 1 **A** pud omnes constare debet, quod verba rescriptorum triplicis sunt generis, videlicet narrativa, assertiua, & dispositiua, vt habetur per Oldrad. in cons. 258. & tradit Calder. in cons. secundo de priuileg.
- 2 *Verba autem narrativa rescripti in nullo casu probant, quod suadet ex sequentibus.*

Primo per text. in Clement. si Summus Pontifex de sentent. excommun. in secunda parte, vbi si Papa aliquem sub titulo cuiuslibet dignitatis ex certa scientia verbo constitutione, vel literis nominet, honoret, aut tractet, non videtur ei illam dignitatem conferre, nec nouum ius tribuere ad idem text. in c. si Pap. de priuilegijs in 6. vbi si Papa in aliquo priuilegio, & scriptura non facta principaliter super donatione, vel sententia exemptionis, seu libertatis Ecclesiasticae narret aliquam Ecclesiam ad ius, seu proprietatem Romanae Ecclesiae pertinere non probatur illius Ecclesiae exemptio, nisi aliter doceatur ad idem 3 est text. in Clem. literis de prob. a contrario sensu, 4 vbi si Papa narrat aliquem esse familiarem, probatur familiaritas, si intentio sua in eis fundatur, quod etiam tradunt glos. ibi, & in dicta Clem. si Summus Pontifex, vbi Zabar. in 4. op. glos. in d. c. si Papa in ver. narret. Crauet. de antiquitate temp. p. 1. ver. propositum, num. 16. Antonius Corsetus in tract. de potest. Regis, quaestio 85. Rebuff. super concordatis, titul. de subr. Clem. literis singu. 143. ver. tamen in narratis per Papam, & in specie vnionis, & incorporationis idem Rebuffus, consilio 148. num. 5. hoc idem probatur ex text. cum glosa in cap. hac quippe 3. quaest. 6. vbi Papa dicit haec verba, ipse enim est Metropolitanus tuus; omnes quae Episcopi Regni suffraganei eius sunt, & tamen glos. dicit quod nisi aliter doceatur de praedictis talia verba non probant illum fuisse Metropolitanum. Hunc tex. alleg. ad propositum Calderinus in d. cons. 2. & Oldrad. d. cons. 258. n. 3. col. 2.

5 Secundo considera, quod verba Papae probant id, super quod fundat suam intentionem, nisi id, quod incidenter dixit, principaliter reuocetur in dubium. Paris. cons. 114. n. 21. lib. 4. Addit. ad Lapum, allegat. 7. quos refert, & sequitur Mascard. alios allegans d. cons. 1227. n. 94. & 95.

Tertio consideranda est decisio Ioan. Andr. in d. cap. si Papa post Innocent. in cap. inter dilectos de fide Instrumentorum, quem sequitur etiam Anch. in dict. capitulo si Papa, columna secunda, ver. subdit hic in nouellis, dum tradunt, quod si Papa dixit Eximius omnes vestras Ecclesias, quae sumperint regulam B. Aug. quas hic duximus proprijs vocabulis exprimendas; quod talia verba dicuntur narrativa, & ideo ex Ecclesijs numeratis nulla probatur exemptio, nisi probetur, quod sumperint Reg. Diui Augustini, sequitur Romanus cons. 180. n. 3. ver. 1. Mascard. conclus. 134. n. 24. & Rebuff. cons. 148. n. 5. sic dicamus, quod numeratio locorum de comitatu per illa verba, consistentem, non arguunt erectionem comitatus, neque quod illa loca sint de comitatu, immo casus Ioan. Andr. a fortiori decidit casum nostrum, quia in casu suo agebatur principaliter de erectione, hic autem principaliter de concessione, non autem de erectione, & vnione.

Hoc idem probatur ex decis. Innocent. in cap. dudum de priuileg. vbi asserit, quod verba priuilegij eximentis Ecclesiam cum alijs suis subiectis specialiter enumeratis sunt intelligenda conditionaliter, id est si probabuntur ad dominium dictae Ecclesiae exemptae spectare; sequitur Roman. dicto consilio 180. numero 3. versicul. 2. & Rebuff. dicto consilio 148. num. 5. hinc idem Roman. ibi tradit, quod licet Pap. nominauerit Camaldulensem ordinem, cum subiectione totius Burgi, non tamen videtur contulisse dominium Burgi ordini Camaldulensi, nisi aliunde subiectione Burgi ordini praedicto probaretur, & Aret. versic. 23. colum. 3. num. 4. concludit, quod si Papa concedit alicui Praeposituram aliquam, tanquam pro prima dignitate, quod non per hoc censetur probata illa prima dignitas, quia sunt verba enunciatiua emissa pro-

propter illud, & fundamentum concessionis stat in vacatione, & non in prima dignitate per iura superius allegata, hinc etiam si Papa confert beneficium, vel vnit in fauorem alicuius, qui enunciat familiaris, talis narratio non probat, quando dispositio super familiaritate non fundatur, in specie Gerardus Maz- zolus consil. 99. num. 21. quinimo etiam quod verba prædicta essent emissæ propter se, & non propter aliud, & gratia super illis fundaretur (quod non est in casu nostro) adhuc non probarent, quia non respiciunt proprium factum Pontificis, vel Principis, vt declarat Aret. loco citato, & cum in casu nostro dicatur (consistentem) ex quo non est enunciatio facti ipsius Principis, qui hoc prius non fecerat, sed est tantum rei, quam præsupponit sic esse, & sic Princeps est relator alterius rei a se non gestæ, verba prædicta non probant;

8 Dicuntur autem verba relata propter se, quando relatum confert, vel est necessarium ad id, quod agitur in priuilegio. Anton. de Butt. in cap. fin. de success. ab intestato Alex. consil. 15. lib. 8. Ang. consil. 368. dicens, quod oportet, quod habeat se per modum causæ ad id, quod in literis continetur Crauet. de antiquit. tempor. par. 1. vers. propositum numer. 16. Mascard. conclus. 1227. num. 92. vel quando sunt fundamentum priuilegij, & concessionis, & Princeps super ipsis se fundat ad concedendum, Aret. dicto consil. 23. colum. 3. vbi allegat glossam, & alios Crauet. loco citato, & Mascard. d. conclusionem 1227. num. 3. & vt tradit Bald. consil. 263. col. secunda lib.

9 1. & Crauet. num. 17. dicuntur emissæ propter se, quando non terminantur ad aliud, nec respiciunt alium finem nisi se se, & dicuntur emissæ propter aliud quando sunt in præludijs, & in precedentibus, prolata ad effectum alterius dispositionis, sed sunt transitus ad aliud Bald. in l. prima C. de falsa causa, adiecta legato cum alijs per Crauet. d. loco num. 19. Mascard. num. 93.

10 Et quâdo dirigitur enunciatio ad aliud propositum, tunc est quoddam dictum, & non dispositum, sed quando consistit in specie ipsa, tunc est quoddam disponere Bald. in leg. si voluntate Cod. de fideicommiss. liber. Crauet. loco citato num. decimo sept. & consilio 233. num. 3. versic. dicitur fundari intentio Principis vol. 2.

In casu nostro non sunt prolata verba per modum causæ quare relatum non erat necessarium ad concessionem, nam non sunt fundamentum concessionis, & priuilegij, & Princeps super ipsis non se fundat ad concedendum; item sunt verba, quæ terminantur ad aliud, & alium finem respiciunt, suntque in præludijs prolata ad effectum alterius dispositionis sunt transitus ad aliud, & enunciatio dirigitur ad aliud propositum, ergo nullo modo faciunt probationem.

Hinc Alexand. ferè in specie in consil. 70. colum. 3. versicul. nec obstat, quod nonnullæ volum. 3. repetito in consil. 101. volum. pen. num. 17. volum. 6. in materia vnionis concludit, quod per concessionem factas duarum Ecclesiarum tanquam vitarum, non probatur vnio ipsarum, nec per hoc præsumitur mutatus status primeus, & propterea inferitur, quod per assertionem factam in priuilegio Regis, quod comitatus consistat in terris, &c. cum verè non consistebat, quia prius terre erant diuisæ, non per hoc inducitur vnio, quæ aliunde non probatur, & quæ verba enunciativa non probent vnionem, Dec. in. auth. si quis in aliquo num. 31. C. de edend. & consil. 522. colum. 3. Rebuff. super concord. tit. de sublat. Clem. literis versicul. nec non pag. 743. & versiculo idem si pag. 748. & Bartol. in leg. si vacantia num. 9. C. de bon. vac. lib. 10. & Ang. ibidem tenent ad hoc, vt bona per prælatum dicantur fieri de mensa, si

Aloyf. Rec. Praxis. Pars III.

ad eum reuertantur oportet, quod id expresse Præ-
12 latus declaret, velle scilicet bona mensæ applicari, vel faciendo describi rem reuerfam in libro vbi sunt notatæ aliæ res mensales, sicut Andr. dicit, quod feudum dicitur quaternatum, quando reperitur descriptum in registro feudorum quaternatorum in. cap. 1. huius autem generis.

RESOLVT. CCCLXXX.

- 1 Rescriptum penes se habens illud impetrasse præsumitur.
- 2 Instrumentum inuestituræ, vbi penes heredem inuenitur, illius scientia probata dicitur.
- 3 Testificata didicisse quis præsumitur, quando attestaciones apud ipsum fuerunt.
- 4 Instrumenti tenorem scire præsumitur quando penes se quis habet.
- 5 Actum, de quo mentionem facit, quis scire præsumitur.
- 6 Supplicatio in dubio ad eius, cuius fauorem continet, instantiam impetrata præsumitur.
- 7 Probandi, onus in alium transfert, quando præsumptionem quis pro se habet.
- 8 Confessio in supplicatione facta plene probat, & vim iudicialis habet.

Præsumitur pro impetratæ rescriptum, seu priuilegium, & onus probandi contrarium spectat ad illum, qui contra rescriptum, seu priuilegium venit.

1 **H**abens rescriptum penes se, præsumitur illud impetrasse, ita Ripa in cap. cum M. Ferrariensis num. 7. de constitut. D. Vincent. de Franch. decis. 113. sub die num. 4. Aurel. Corbul. in tract. de causis, quibus emphyteuta iure suo priuetur, de causa priuationis ob non solum canonem limitatio. 20. num. 10. & seq. vbi firmat etiam, quod ubicunque instrumentum inuestituræ reperitur penes heredem, tunc illius dicatur probata scientia.

2 Et similiter, quod quis præsumatur didicisse testificata, quando attestaciones fuerunt apud ipsum, & sequitur quoque Tiber. Decian. consil. 4. queritur erga n. 97. vol. 1. & text. vbi Bald. in l. non ferendus ff. de transactionibus, quod quis præsumitur scire tenorem instrumenti, quod penes se habet, & Cephal. consilio 452. nulla num. 36. vol. 4. sicuti etiam scire quis præsumitur actum, de quo facit mentionem, vt prodidit Bartol. Ang. & alij vnanimi consensu omnes in l. qui Romæ §. duo fratres ff. de verb. oblig. Alex. consil. 39. vol. 2. Paul. Castren. consil. 59. in 3. dub. volum. primo Crauet. consil. 193. sub num. 3.

Nec non supplicatio in dubio præsumitur impetrata ad instantiam illius, cuius fauorem continet, atque concernit, ita Spec. in tit. de appellat. §. nunc breuiter vers. quid si apparet; Oldrad. consil. 36. & Gomef. in reg. cancell. in reg. de impetr. benefi. vident. in q. 5. fol. 73. vbi profert magnum quippe, & vtile verbum, Dominos de Rota ipso præsentem multis causis sequutos fuisse opinionem ipsam.

7 Vnde ei incumbit onus probandi, contra quem facit præsumptio, & sic præsumptio transfert onus probandi in alium, l. siue possidetis C. de probat. & l. non est verisimile ff. quod met. cau. Abb. in cap. is qui de sponsal. & Paris. consil. 80. num. 14. & seq. volum. primo, & consil. 160. num. 27. vol. 4. & exempla commoda, quando quis habeat præsumptionem pro se, & transferat probationem in alium ex communi opinione Doctorum demonstrat Lap. in alleg. 89. in Dei nomine sub num. 17. circa fin.

8 Et de hoc mirandum non est, quoniam confessio facta in supplicatione plene quidem probat, atque vin etiam iudicialis confessionis habet, vt per Iaf.

Q 4 in 4.

in 4. not. & Curt. iun. in princ. in l. cum te C. de transactio. Paris. conf. 115. Vñ pro processu n. 30. col. 1. & Mart. laud. ante omnes in tract. de princ. in rub. de fisco conclus. 87. & ita duabus quidem vicibus iudicavit sacra regia Audientia Barensis in anno 1589. in causis aliquorum de ciuitate Monopolis, & de Terra Falciani, vt refert Viuius in decisione.

RESOLVT. CCCLXXXI.

- 1 Impetrans rescriptum debet exprimere in precibus res, quæ potuissent mouere principem ad non concedendum.
- 2 Quæ sint illa, quæ potuissent mouere principem ad non concedendum rescriptum, sunt arbitraria.
- 3 Senatus in interinationibus inspicere debet, an præces veritate nitantur.

Opponenti de subreptione contra rescriptum, iudex omnino debet dare terminum ad verificationem subreptionem.

- 1 Impetrans rescriptum debet exprimere in precibus res, quæ potuissent mouere Principem ad non concedendum, alioquin dicitur obreptitium, & non valet, ac ipso iure nullum redditur, & cassatur, vt de simili rescripto Impp. Honorius, & Arcadius responderunt in leg. vnica C. ad l. Iul. de Amb. in leg. fin. C. ne rei domin. vel templor. quamvis ex formalitate, & vrbantate quadam melius sit, & conuenientius, vt per ipsum Principem, vel Iudicem, obreptitium declaretur, vt dicit Dec. in cap. ad audientiam num. 17. de rescrip. quod autem potuisset mouere Principem ad non concedendum dicitur esse arbitrarium, id est Iudex ipse suo iudicio id perpendere debet secundum Abb. in cap. 2. de dol. & conuinc. & in cap. ex con. questione de restit. Spol. Felyn. in cap. ceterum num. 13. de rescrip. & propterea iudici plenum datur arbitrium cognoscendi super ista obreptione Rescriptorum. Atque hinc vt eiusmodi obreptiones tollerentur fuerunt a bonis Principibus ordinatæ interinationes, quæ a supremis Magistratibus fieri solent, & a Senatu nostro ex antiqui Decreti dispositione obseruantur, ne quid contra ius, vel vtilitatem publicam ad falsas, & importunas supplicantium preces obtineatur quod ex aurea Iustiniani constitutione illa emanauit, & prodijt in auth. sacre formæ, quæ de caus. proced. publ. aliter robur accipiant, quam si prætoris Præfectis infinuata fuerint, alioque habeantur ratæ collat. 9. titulo 34. Nouell. 153. ideo solet Senatus Sabaudia secundum Thesau. in quæst. forens. 4. in interinationibus conspiciere an preces veritate nitantur, & nunquid fuerit in supplicatione expressum id, quod Principem mouere potuisset ad non concedendum, ne quid contra ius publicum, & leges rescribatur iux. leg. iubemus 10. C. de sacrosanct. Ecles. & leg. fin. C. si contra ius, vel vtil. publ. vbi omnibus Iudicibus etiam inferioribus potestas datur huiusmodi rescriptis non obtemperandi, & per consequens de obreptione cognoscendi.

RESOLVT. CCCLXXXII.

- 1 Per secundum rescriptum in quo primi mentio facta fuit primum tollitur.
- 2 Vñ, & exercitium iurisdictionis non competit delegato, nisi à tempore quo eidem præsentatur literæ superiores.
- 3 Rescripta omnia ex intentione concedentis habent tacitam conditionem, si ille, in cuius fauorem conceduntur, eisdem vti voluit.

- 4 Rescriptum primum cuius mentio facta fuit in secundo ipso iure reuocari probatur.
- 5 Dicitio penitus iuncta cum particula Nullam, inducit nullitatem ipso iure?
- 6 Mortuo delegante re integra expirat Iurisdicção, delegati, & processus postea factus est ipso iure nullus.
- 7 Communem DD. sententiam existimantium per secundum rescriptum non extinguí ipso iure veniorem esse dicitur.
- 8 Interpretatur text. in c. vlt. §. officium de offic. delegat. in 6.
- 9 Vbi reuocatio expressa fit in alicuius fauorem ex mente reuocantis habet eandem tacitam conditionem si pars ea vtiatur.

Per secundum rescriptum, in quo primi mentio facta fuit, an reuocetur primum ipso iure, vel ope exceptionis?

- 1 PER secundum rescriptum, in quo primi mentio facta fuit primum reuocari colligitur ex cap. ceterum verbi. si vero de rescript. sed an hoc fiat ipso iure, vel ope exceptionis satis difficile est; nam reuocationem ipso iure non fieri, sed necessariam exceptionem, & prolixiorum literarum præsentationem, tenent Abb. & DD. communiter in cap. audita de restitutione spoliat. vt testatur Decius n. 6. Felyn. n. 8. Boer. decis. 346. n. 16. Couar. in practis cap. 9. n. 9. quæ opinio primo probatur ex text. in d. cap. audita de rest. spoli. & in cap. 1. verbi. mandamus de concessione præbend. lib. 6. & in cap. 2. de offic. deleg. ibi alia postea litera opponuntur.
 - 2 Secundo facit quod vñ, & exercitium Iurisdictionis non competit delegato nisi à tempore, quo eidem præsentatur litera in cap. super eo 12. in h. cap. vt debitis honor. de appellat. ergo eadem ratione vñ, & exercitium iurisdictionis alicui competentis non debet extingui nisi ab eo tempore, quo litera posteriores reuocatoria præsentantur, & opponuntur illis, a quibus iurisdicção auferatur.
 - 3 Denique facit quod rescripta omnia ex intentione concedentis habent tacitam conditionem, si ille, in cuius fauorem conceduntur, eisdem vti voluit, vt probat text. in d. c. 1. verbi. mandamus docet Anton. ibi n. 18. & communis ex Felyno n. 12. Couar. d. n. 9. sed quamdiu rescriptum non præsentatur coram delegato non constat, an is, pro quo emanauit eodem vti velit, vel nolit, ergo ante præsentationem iurisdicção prioribus iudicibus non reuocatur.
- Contrarium tenent alij, videlicet potestatem iudicum priorum in hoc calu ipso iure reuocari absque vlla præsentatione, aut oppositione, & satis esse quod priores iudices sciant causam ab ipsis auocatam fuisse, & alijs commissam, vt processus postea habitus nullus sit, tenent Goffredus, & Dominicus quos refert, & sequitur Decius in d. c. ceterum n. 8. Iacobinus in l. iudicium soluitur n. 6. ff. de iudicijs; & Curia receptum dicit Bald. Ripa in cap. cum M. de constitutionibus n. 196. quorum opinio primo probatur ex textu in cap. ceterum de rescriptis in illis verbis à priorum, est exempta iudicio, quæ sunt præsentis temporis, & significare videntur ab eo tempore, quo conceduntur literæ posteriores, extinctas esse priores.
- Secundo probatur ex cap. ex literis 25. de offic. delegat. ibi iurisdictionem nullam penitus habuisse dicitur enim penitus iuncta cum particula nullam, inducit, & importat nullitatem. Ipso iure, docet gloss. verb. penitus in l. si qui C. de postulando recepta ex Tiraquel. in l. si vnquam verb. reuertatur num. 105.
- Tercio facit text. in c. Pastoralis §. præterea de officio deleg. cap. 2. vt lite pendente c. vt nostrum 96. de appellat. l. iudicium soluitur ff. iudicijs.
- 6 Vltimo facit quod mortuo delegante re integra

expirat iurisdicção delegata, & processus postea habitus ipso iure nullus est c. ultimo de off. deleg. ad glos. verb. ipso iure de off. deleg. lib. 6. cap. si clericus 36. de prebendis eod. lib. docet glos. verbo. ignorassent in leius qui 41. ff. si certum petatur, ergo a fortiori spirare debet per litteras posteriores.

Propter has difficultates plures referunt concordias Abb. num. 10. Anton. & alij in d. c. ceterum, vt per Decium nu. 6. nulla tamen vera est, & ideo retenta prior re opinione, quæ est communior, non obstant contraria opinionis fundamenta, nam text. in d. c. ceterum, & in d. cap. ex litteris cum similibus intelligi debent supposita præsentatione rescripti posterioris, quod conceditur sub illa tacita conditione, & requirit huiusmodi præsentationem, vt diximus supra.

Neque obstat text. in d. cap. ultim. nam omiffis 8 interpretationibus Decij in d. c. ceterum, nu. 8. Felyn. num. 18. & aliorum dicas reuocationem factam per mortem delegantis fieri legis autoritate, non verò in utilitatem priuatorum, & ideo absque eorum licentia, & voluntate ipso iure contingere, secus autem esse in reuocatione, de qua agitur in proposita questione.

Hæc autem communis sententia intelligenda est, vt procedat non solum in reuocatione tacita, de qua loquitur text. in d. cap. ceterum, sed etiam in expressa, per quam directè causa auocatur a prioribus iudicibus, quia etiam in hac vrget ratio, & fundamenta pro communi adducta, & per consequens regula, l. cum apud. ff. si certum petatur, vt obseruant Innoc. & DD. communiter in d. c. ceterum, & per Felyn. num. 10. & relatos a Couar. vbi supra num. 9. Lancelotus d. cap. 10. num. 34. quamuis contrarium defendant alij relati a Lancelotto, num. 11. Gabrie. in lib. communium, titul. de clausulis, conclus. 1. num. 80. quorum opinio non probatur ex d. c. vt nostrum de appellationibus, & d. l. iudicium soluitur, quia vbi reuocatio expressa fit in alicuius fauorem ex mente reuocantis habet eandem tacitam conditionem, si pars ea vtatur, nam etiam probari potest, ex differentia inter expressam, & tacitam prohibitionem, quam tradit glos. 2. in l. cum pater 76. §. libertis, ff. delegat. 2. recepta per Gomel. in l. 40. Tauri, num. 88. Molina lib. 1. c. 16. n. 33. nam procedit vbi prohibitio pura est, quia si fit expressa actus ipso iure est nullus ex l. non dubium, C. de legibus, secus verò si conditionem habet, vt in proposito, quia in hoc casu nulla est differentia inter expressam, & tacitam prohibitionem.

Ex quibus tandem obseruandum est id, quod hodierna praxi est receptum, vt iudex datus in secundo rescripto solemniter, & sub pœnis inhibeat iudici priori, ne vterius in negotio procedat, quoniam ita nullam posset prætereignorantiam, aut excusationem, quia per litteras inhibitoriales clarè constat de præsentatione posterioris rescripti.

RESOLVT. CCCLXXXIII.

- 1 Bullæ Apostolicæ aliquando expediuntur sub forma Bullæ nouæ prouisionis.
- 2 Papa facilius concedit beneficium prouiso ius plenum habenti, quam electo, in quo requiritur examinatio, & confirmatio.
- 3 Simplex prouisio datur, cum non narratur alia prouisio, seu collatio.

Formula nouæ prouisionis apposita in rescripto quid operetur.

- 1 Solent Bullæ Apostolicæ quandoque expediri sub forma Bullæ nouæ prouisionis, quæ est noua Papæ prouisio ad alterius iam factæ confirmationem c. post electionem, vel collationem priore viribus su-

stinere, vt not. in dict. c. solet quandoque concedi vbi non est dubitatio, vt si dicatur collationem ab Episcopo, vel eius Vicario factam alternatiuè, & sufficit modica dubitatio, & non datur regulariter noua prouisio, nisi quis dubitet collationem Ordinarij viribus carere, nam si Papa inutiliter prouiderit non datur noua prouisio, sed perinde valere, vt ita valeat prouisio, ac si tunc legitime esset facta, & sic ista noua prouisio datur, vt si quis consecutus sit beneficium reuocatum ab eo, qui dicit specialem ad id facultatem habere cum hæc sit verisimilis dubitatio, similiter si electio sit facta de dignitate reseruata per regulas Cancellariæ, & tamen vigore indulti dicitur ad eligentes spectare, & in hac prouisione verus modus vacandi solet exprimi, & postea generalis clausula completens modos vacandi subiici, & si quis in signatura petit sibi de beneficio prouideri, dicens, autoritate ordinaria de eo iam sibi prouisum, & quod possint expediri Bullæ in forma simplicis, vel nouæ prouisionis, si vult, nunc in bulla exprimere se electum potest, quando beneficium eligendo conferebatur, cum collatio sit magis, quam prouisio, secus si electio requirebat confirmationem, cum Papa facilius concedat beneficium prouiso, qui habet ius plenum, quam electo, in quo requiritur examinatio, & confirmatio element. 1. de prebend. vnde apponi debet in signatura, quod Bulla possit expediri in forma nouæ, vel simplicis prouisionis absque narratione dictæ prouisionis, & tunc potest exprimi qualiscunque prouisio præterea annullata principali collatione facta ab Ordinario non annullatur hæc noua prouisio facta ad confirmationem primæ collationis, in curia verò non solet dari noua prouisio, & confirmatio, capitulo quia de concels. præb. nisi in vnionibus, & in præceptoribus Hierosolymitanis, & aliarum militiarum, & monialium prouisionibus, capitulo indemnitatibus, de electione in sexto, non tamen in prioratu monasterij per Priorissam gubernari soliti, nec electiones Abbatum confirmari solent a Papa, nec confirmatio in beneficiis datur ex stylo in curia, sed perinde valere, quod traditur retro, non autem confirmatio, quod intelligitur perinde valere, quando non erat alterius quæsitum tempore impetrationis eius rescripti; confirmatio tamen concordia inter partes fit a Papa, in Cancellaria tamen non nisi conferat beneficium, sed remittitur ad Cameram, cum hæc confirmatio fit de mero Imperio Maximo, capitulo quod transactio nem de officio deleg. & si vnus tenebatur dare beneficium certum alteri infra annum, quia suum erat maioris valoris conuenire possunt partes, vt detur aliud beneficium sine noua prouisione, & transactio inter litigantes super beneficio inducit speciem simoniarum, sed forte non priuat Abb. & alij in c. constitutus de transact. vnde, & si duo permutant simul beneficia, & alter retinet suum per duos menses, & tertius impetrat, vt vacans per incompatible, non tenet impetratio cum esset ad effectum permutanti c. vnico de rerum permut. in 6. & partes non possunt conuenire super beneficio sine Papæ beneplacito, vnde quando conueniunt debent adijcere cum Papæ beneplacito cap. ex parte primo de officio delegat. cap. fin. de pact. & si Papa id approbet non committitur simonia, cum Papa super illa dispenset not. in rubr. de simonia.

3 Simplex prouisio datur cum non narratur alia prouisio, vel collatio, sed petitur beneficium vacans per resignationem, obitum priuationem &c. expresso verò vacandi modo, aliàs non valet, in noua tamen prouisione potest corrigi, exprimique verus modus vacandi in signatura omiffus, vt ait latè Rebuff. in praxi benef. tract. de noua, & simplic. prou.

RESO-

RESOLVT. CCCLXXXIV.

- 1 Rescriptum cum clausula, perinde valere petitur, quando prius beneficium nulliter à Papa impetratur.
- 2 Hoc rescriptum non solet concedi in literis Sacre Penitentiariæ.
- 3 Naturalis defectus hoc rescripto non sanatur.
- 4 In hoc rescripto omnia sunt exprimenda, quæ in prima gratia erant exprimenda.
- 5 Ad validitatem huius rescripti oportet literas expedire super eo.

Rescriptum cum formula, perinde valere, quid operetur.

- I**mpetrari solet quandoque aliud Rescriptum, quod dicitur etiam, & perinde valere, quod conceditur, & petitur cum quis beneficium nulliter à Papa impetravit ob subreptionem, vel obreptionem, quo rescripto Papa suscitatur, quod irritum erat, & retrahitur ad tempus gratiæ, primæ factæ, ut sic valeat actus, ac si à principio legitime esset factus, dummodo eo tempore ius tertio non sit quaesitum, quod non procedit in confirmatione, quæ respicit tantum tempus cum fit, & perinde valere solet impetrari cum quis in signatura retineat ætatem, vel eam est mentitus, vel taceat natalium defectum, vel idiomatis infirmitatem, glossa in cap. si proponente de rescriptis, vel si doctorem se falso dixerit, ut inquit Barbat. in c. Clerici, num. 70. de iudic. vel si quis professionem ante ætatem emisit, datur hoc rescriptum, ut beneficium regulare consequatur, & si qui defectum natalium, vel ætatis patiebatur tacuit perceptionem fructuum hoc rescripto sanatur, & idem si impetrans beneficium à Papa, taceat illud esse curatum, hoc rescripto sanatur, non solet tamen hoc rescriptum concedi in literis Sacre Penitentiariæ, nec in literis expectatiuis in forma pauperum concessis, nec super signatura, sed tantum super literis absolutis, nec naturalis defectus hoc rescripto sanatur, ut furoris, nec prodest ei, qui falso se dixit habere qualitates, quas beneficium illud poscebat, ut Parochialis, nec ei, in cuius fauorem est facta resignatio sine consensu resignantis, nec ex eo aliquod præiudicium iuri tertij inferitur, nec prodest ei, qui eadem die rescriptum suum sanum, & integrum reportauit, quo die prius rescriptum vitiosum huius clausulæ ope esset sanatum, nec præiudicat tertio in iure quaesito.
- 4 In hoc verò rescripto omnia sunt exprimenda quæ in prima gratia erant exprimenda, alia gratia est surreptitia, nisi in prima prouisione id expressisset, ut pluralitatem beneficiorum, vel si adeptus sit possessionem ex prima prouisione, licet inualida, non debet eam iterum ex hoc rescripto capere, & debent etiam exprimi omnes defectus, unde expressio vnus alios non supplet, & si in prima gratia non erat derogatum regulæ de viginti est transcribenda Bulla licet in supplicatione habeatur, ut hoc rescripto utamur.
 - 5 Ad validitatem verò huius rescripti oportet literas super eo expedire, sola enim signatura non sufficit, nisi simul cum prima gratia hoc rescriptum esset concessum, quia tunc satis est gratiæ ipsius literas absolutas habere, nec esset opus nouo rescripto clausulam hanc includente, ut ait latè Rebuff. in praxi secunda parte, tract. de gratia etiam, & perinde valere.

RESOLVT. CCCLXXXV.

- 1 Effectus rescripti sub forma dignum arbitramur, vide etiam num. 2.
- 2 Resignatarius sine literis expeditis eius possessionem ingredi non potest.

Rescriptum sub forma dignum arbitramur, quod operetur.

- D**atur etiam rescriptum sub forma dignum arbitramur, quo mandat Papa prouideri alicui de beneficio, si inuenitur idoneus, ut ait Rebuff. tit. de rescriptis dignum arbitramur, & hodie communiter Bullæ expeditur sub hac forma dignum, & nominatio prouisi committitur Ordinario, dantur tamen, & secunda litteræ directæ vni ex Episcopis vicinioribus ibidem nominato, vel non, quibus caueatur, quod si Ordinarius distulerit conferre beneficium, de quo agitur, prouiso à Papa intra triginta dies, possit ipse, executor illud conferre, qui dies currunt à die presentationis litterarum factæ Ordinario, & instantiæ factæ à prouiso, ut sibi de eo prouideat, ut in litteris, quod legitime constare debet præcessisse coram secundo executore ad hoc, ut ipse prouideret, hoc vero rescriptum parit hunc effectum, quod si beneficium sit resignatum sub hac forma ad fauorem alicuius, resignans tenet ius in possessione, donec prouisus ab Ordinario dignus sit iudicatus, quod non contingit, quando bullæ expediuntur in forma gratiosa, quia sic prouidendus prius examinatur coram Ordinario, & sic fides de illius idoneitate ad curiam, transmittitur, qua habita expediuntur litteræ in forma gratiosa, quo casu resignans post prælitum consensum amittit id beneficium, licet resignatarius sine litteris expeditis eius possessionem ingredi non possit ob regulas Cancellariæ de non iudic. iuxta supplicat.

RESOLVT. CCCLXXXVI.

- 1 Effectus rescripti sub forma pauperum.
- 2 Quomodo debeant expediri prouisiones vigore huius rescripti factæ.
- 3 Rescriptum ad beneficium cessat cessante causa.

Rescriptum sub formula, pauperum impetratum, quid operetur.

- S**æpè sæpius solet summus Pontifex concedere gratiam sub forma pauperum, quare multoties etiam euenit dubitari, quid hoc operetur unde aliquando ipse interrogatus dicebam, verum esse, quod datur etiam aliud rescriptum, quod dicitur in forma pauperum, quod conceditur, quando Episcopus ordinat pauperem sine patrimonio, vel beneficio, quo casu tenetur ei prouidere de beneficio, capitulo cum secundum de præbend. capit. si cui eodem in sexto, per quod mandat Papa ad petitionem ordinati ordinatori, ut prouideat ei de beneficio, unde conceditur tantum pro paupere, qui caret beneficio; qui & ante à Papa, vel eius executoribus debet examinari de vita, & moribus, & si nil obstat ei prouideatur, non tamen in Ecclesia Cathedrali episcopo renuente, & etiam taxatur valor vsque ad quam summam episcopus debeat ei prouidere, ut ait Rebuff. de rescriptis in forma communi, & forma pauperum, & licet ibi titulus sequent. dicat Doctorem non debere examinari, hodie tamen secus est in curatis, ut inquit Fuschus de visit. lib. 2. capitulo quinto, num. 10. dicit tamen num. 9. posse omitti concursum, non tamen examen ob exiguitatem beneficii si non adsint concurrentes, vel ob diffidia, & huiusmodi.
- 2 Prædictæ verò prouisiones debent expediri cum Bullis desuper confectis intra sex menses à die supplicationis sig. rata, aliter amittitur ius in illo beneficio, nisi concedatur prorogatio, vel restitutio, & interim si quis cupit ingredi possessionem beneficii conceditur

tur ei quandoque parua data, quibus literis mittitur in possessionem; prius tamen per eum praestita cautione de expediendo literas intra sex menses, si Sanctissimo vel Datario placuerit ex Bulla Iulij Secundi & Paul. III. trigesima quarta sub poenis priuationis, & amissionis.

- 3 Amittitur autem rescriptum ad beneficium si cessat causa, ob quam est concessum, ut si est in forma pauperum, & pauper beneficium, vel patrimonium sit allecatus capitulo si pauper de praebend. in sexto, vel si tempore competentis praebendam vacantem petere neglexerit capitulo si Clericus de praebend. in 6. nisi ei esset data optio eligendi, quam voluisset, vel si impetrator beneficium incompatible interim sit allecatus, licet re integra id renunciasset, & alijs modis, de quibus per Staphil. cit. quibus modis lit. ad benefic. expir. num. 1.

RESOLVT. CCCLXXXVII.

- 1 Forma (indignationem Petri, & Pauli) in rescriptis apponi consuevit quid operetur.
- 2 Forma praedicta contrauenientes importat poenam arbitriam.
- 3 Quod procedit si de facto contrauenierint, non autem de iure.

Formula indignationem Petri, & Pauli appositae in Rescriptis, quid operetur.

IN Rescriptis semper haec formula contra inobseruantes apponi consuevit indignationem Petri, & Beatorum Apostolorum se nouerint incursum, quae importat, ut inobedientes possint priuari suis beneficijs. Baldus in capitulo primo, §. porro, quae sit prima causa benefic. amittend. Mozius in tract. de feudis in tit. ex quibus causis feud. amittat, num. 129. Zasius in dict. tractatu de feud. parte 10. titulo de amissione feudi numero quadragesimo primo, quos sequitur Intrigiol. in tractatu de feudis, Centuria prima, quaestione nonagesima octaua, numero 200. Staphil. de literis gratiae, titulo de vi, & effectu clausularum de clausul. nulli hominum liceat num. tertio, & sequente, ubi quod Deus indignatur, & irascitur contra huiusmodi contrauenientes, & ideo peccant mortaliter Bartol. in extrauaganti ad reprimendum in verbo indignationem nostram.

- Item haec formula contra contrauenientes importat poenam arbitriam Alciat. in capitulo quod sedem, numer. sexdecimo de officio ordinarij. Rebuff. in praxi beneficiorum, titulo declarationes nouae prouisionis ad fin. Restaurus in tractatu de Imperatore, quaestione 110. in 38. casu Principi reseruato. Bartolom. Betlenn. in tractatu de charitativo subsidio, quaestione quadragesima quarta, ubi diffusè scribit de hoc Barbat. in consil. 11. columna quinta, volumine primo, ubi probat contrauenientes propterea esse arbitrarie puniendos.
- 3 Declaratur haec Doctrina, ut procedat si contrauenierint, de facto, non autem si de iure sicut in clausula nulli hominum liceat, probat Staphileus in loco praellegato ad notata per Doct. in capitulo praesentia de probatione.

P R A X I S R E S E R V A T I O N I S
Beneficiorum.

RESOLVT. CCCLXXXVIII.

- 1 Ordinarius sub poena suspensionis non potest conferre beneficia reseruata.

- 2 Inferiores collatores non possunt conferre beneficia reseruata sub poena excommunicationis, & priuatae facultatis.
- 3 Collatores tenentur scire regulas Cancellariae.

De poena Episcopi conferentis beneficia reseruata declaratur Bulla Pij IV.

- 1 Beneficia reseruata per Bullam Pij Quarti prohibentur conferri per locorum Ordinarios sub poenis in dicta Bulla contentis scilicet suspensionis a diuinis, & interdicti ingressus Ecclesiae, quoad Archiepiscopos, & Episcopos, quo uero ad alios inferiores etiam sub excommunicationis, & alijs arbitrio nostro, & quoad omnes sub priuationis facultatis conferendi beneficia in eorum mensibus pro tempore vacantia poenis districte praecipimus, & inhibemus, ne beneficia dispositioni Apostolicae reseruata, seu affecta quouis pretexto causa, aut quacumque colore cuiquam conferre, seu de illis providere, aut in illis, seu eorum possessione se se intrinsece quoquomodo audeant, vel praesumant, inquit Pius Quartus in constitutionibus sub die 22. & 23. Aprilis 1561. fol. 700. in Bull. incip. valentes, & in alia incip. cupientes, & Pius Quintus fol. 1008. & nota pro ampliacione extrauag. com. Pauli Secundi de praeb. sub quo titulo etiam habetur extrauag. Benedicti XII. incip. ad Regimen. & Ioannis XX. incip. execrabilis, ubi de beneficijs Sedi Apostolicae reseruatis in capitulo secundo, & tertio, & in cap. praesenti de praeb. in 6. tractatur de vacantibus in curia, ac in extrauagan. commun. Bonif. eod. titulo.
- 2 alie reseruaciones sunt in regulis Cancellariae, quas collatores scire oportet, dicta Bullae Pij Quarti, & Quinti loquuntur quod tempore vacationis fructus spectant ad Cameram Apostolicam.

RESOLVT. CCCLXXXIX.

- 1 Per reseruacionem ligantur manus inferiorum.
- 2 Reseruatio inficit titulum, & possessionem.
- 3 Vbi Papa manum apponit reseruando, vel conferendo omnia in contrarium facta inficit.
- 4 Decretum Papae ligat etiam ignorantes.
- 5 In beneficijs reseruatis non cadit deuolutio.
- 6 Intrusus in beneficio reseruato, condemnatur ad fructus a die intrusionis.

Collatio beneficij reseruati facta per ordinarium an sit ipso iure nulla.

- 1 Effectus reseruacionis est, ut per eam ligentur manus inferiorum collatorum, Rota in decis. 858. ex quo reseruatum in beneficijs afficit non solum titulum verum, sed etiam possessionem, eadem Rota in decis. 475. Cachet. in decis. 102. numero secundo, dicens idem procedere in reseruacione Principis. Puteus in decis. 297. libro tertio, Cassad. in decis. prima, & secunda de dilationibus Trinit. in decis. 52. libr. 2. & in decis. 262. libro secundo, ubi ex eadem ratione infert non posse beneficium reseruatum permutari in manibus ordinarij, nam Papa ubi manum apponit prouidendo, siue reseruando, omnia in contrarium facta inficit. Cassad. in decis. prima, numero octauo de restitutione spoliator. & per eius decretum ligantur etiam ignorantes, idem in decisione secunda cit. titulo, imo in praedictis beneficijs taliter reseruatis neque etiam cadit deuolutio. Verall. in decisione sexagesima tercia, & in decisione 253. & idem Cassad. in decisione octaua de praebendis, & ex ijs etiam prouenit, quod intrusus in beneficio reseruato condemnatur ad fructus a die intrusionis, Rota diuers. in decis. 792. libr. 3. & in decis. 876. eod. libro: reseruatio enim